Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVIII Ч. 124 ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 7-го ЛИПНЯ 1981 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JULY 7, 1981. No. 124 VOL. LXXXVIII

Відзначатимуть 90-річчя поселення українців у Канаді

Вінніпег, Канада (КУК). — Восени цього року українська громада Канади відзначує 90 років від часу, коли перші українські піонери поселилися на канадській землі. Символом тих перших піонерів стали Василь Іленяк і Іван Пилипів, які у жовтні 1891 року в День Подяки стали вперше на канадську землю. За ними приїхали сотні тисяч українців, і сьогодні в Канаді живе майже мільйон українців, поселених по всіх закутинах країни.

Українські піонери культивували мільйони акрів прерій Манітоби, Саскачевану й Альберти. Їхніми руками збудовані залізничі сітки — одним словом, вони були співбудівниками західньої Канади разом з англійцями, французами й іншими етнічними групами.

В Канаді якраз тепер йде гаряча дебата над конституцією Канади. Не дивлячись на те, що признано, що Канада офіційно двомовна, але багатокультурна країна, ця дебата продовжується над мовними правами англійців і французів, цебто права англійської мови в районах, де переважають французи, і навпаки — права французів в англійських районах, бо одні і другі бояться асиміляції. Майже не згадується в тій дебаті над конституцією про права всіх інших народів — співгорожан цієї країни, як, наприклад, українців, які також є перед загрозою поступової асиміляції.

Отже наші святкування 90-річчя мусять ясно й голосно звернути всім увагу на вклад українців в розбудову Канади, який, напевно, не менший від англійців чи французів. Це нагода доказати всім, що українська спільнота в Канаді не бажає асимілюватися, що вона зберегла свою тисячолітню культуру й мову, що вона активна і що з нею треба числитися. Ми будували цю країну і тепер маємо повне право користати з її здобутків і домагатися рівноправної фінансової піддержки для вдержання і розвитку української культури в Канаді.

Президія Комітету Українців Канади закликає всі Складові Організації, Відділи і Представництва КУК церковні громади, культурні установи та всю українську громаду, кожного українця і кожну українку, старших і молодших, негайно взятися до підготовки могутнього відзначення 90-річчя поселення українців в Канаді. В місцевостях, де існують Відділи КУК, закликаємо всіх до масового включення в їхні програми. Де немає Відділів КУК, закликаємо всіх створити спільні комітети для гідного відсвяткування цієї важливої події українців у Канаді. Нехай не буде ані одної місцевості, де тільки живуть українці, яка в один чи інший спосіб не відмітить цього свята.

Святкування 90-річчя українського поселення в Канаді мусить бути успішне і соборне, щоб Канада відчула нашу силу.

Президент Реген видав проклямацію з нагоди ТПН

Президент Р.Реген

Вашінгтон, Д.К. — В дні 1-го липня ц.р. Президент Реген видав проклямацію з нагоди Тижня Поневолених Націй, закликаючи американський народ взяти участь у відзначенні Тижня, щоб цим підтримати надію, що народи Східньої Европи і інших частин світу звільняться від поневолення.

Проголошуючи третій тиждень в липні, Тижнем Поневолених Націй, Президент заявив, що американці поділяють і підтримують ідею вільного уряду в цій же самій мірі, як народи, які є тепер „під пануванням чужої мілітарної сили та чужої марксистсько-ленінської ідеології".

Президент Реген у дальшому сказав, що цілий ланцюг трагедій, включно зі зламаними обіцянками Совєтського Союзу, допровадив до заперечення особистої свободи і гідности мільйонів людей у Східній Европі і Азії.

„В останніх кількох роках,"-сказано в проклямації, „ми бачили успішні намагання поширити це поневолення на Африку, Латинську Америку і Азію, а недавно ми бачили найбрутальніше знищення національної суверенности Афганістану та терроризування Польщі.

Тиждень Поневолених Націй дає нам можливість публічно підтвердити нашу відданість ідеалам свободи, і тим робом держати високо смолоскип надії для поневолених народів у цілому світі", проголошує проклямація.

Міттеран виступив проти американської політики

Париж, Франція. — Президент Франції Франсуа Міттеран дав інтерв'ю найбільшому французькому щоденникові „Лє Монд". У тому інтерв'ю він порушив актуальні питання сучасної світової політики й деякі аспекти світової ситуації. Особливі застереження — „серйозні застереження", як сказав він — висловив він під адресою американської політики в Середній Америці.

В Середній Америці, на думку Міттерана, „проблема не в підривній роботі комуністів, а в відмові народу надалі жити в нужді та пониженні". Розвиваючи ширше свою думку, Міттеран сказав: „Народи того обширу прагнуть скінчити з олігархіями, які оперті на кривавих диктатурах, експлуатують людей і нищать їх нестерпними життєвими умовами. Мала частина населення є власником майже усього. Як можна у такій ситуації не зрозуміти народних революцій? Захід зробив би краще, якщо б помагав народам а не допомагав поневолюючим тримати народи під чоботом. Я й далі маю віру в здібність американських лідерів переглянути ситуацію".

У словах Міттерана відбиті не лише погляди провідного французького соціяліста, але значної частини европейських суспільств. Европейці обстоюють думку, що прийшов час закінчити з фінансовими олігархами в країнах Середньої Америки, які змонополізували багатства своїх країн і далі експлуатують народи, тим вони не лише роблять кривду своїм землякам, ослаблюють суспільні й державнополітичні структури,

(Закінчення на стор. 3)

МОСКВА БЕЗРАДНА ПРОТИ ПОЛЬЩІ

Москва. — Вже тільки тиждень ділить нас від з'їзду комуністичної партії Польщі, який починається 14-го липня у Варшаві. Делегати на з'їзд уже обрані й відома є постава їхньої більшости. Більшість хоче змін на краще, хоче лібералізації польського життя, хоче усунення диктатури комуністичної партії в Польщі, а вірніше диктатури Москви. Останній висланник Кремля до Варшави, міністер закордонних справ СССР Андрей Громико, як і попередні висланники, вернувся з нічим.

Вимоги й виступи польських робітників є під сучасну пору найбільшим клопотом Москви. Польські робітники заманіфестували, що комуністичні партії у СССР та в сателітних країнах, як і в великій мірі в усьому світі, аж ніяк не є робітничими партіями, а державні режими совєтський і взорований на ньому в ніякій мірі не дбають про добро робітників, а тим більше народу, а тільки намагаються утривалити свою владу. За залізною заслоною уже говориться про „польську недугу", яка просочується до інших сателітних країн, та до самого СССР, а коли її не припинити, то вона може прийняти характер загальної епідемії. Як завжди дотепер Москва намагалася штовхнути польський державний і партійний провід на протиробітничі і протинародні виступи, на терор і вжиття сили, та теперішні польські керівники не пішли на те. Навчені попереднім досвідом вони відмовилися виступити силою проти власних громадян і таким чином створити прірву між ними і владою та наслідком того здати себе на ласку й неласку російської протекції і підтримки.

Поїздку Громика до Москви попередили інші, а в першу чергу партійного ідеолога Михайла Суслова. Але ті всі совєтські лідери, включно з Сусловим, а відтак з Громиком є великими авторитетами в СССР де їх бояться, а не шанують, але не виявилися вони авторитетами перед поляками. Поляки вислухали бездушних комуністичних теорем Суслова й чемно відправили його додому. Так само послухали застрашувань Вашінгтоном і Західньою Німеччиною, чим написувався Громико і відпустили його з не багато більшими успіхами, як Суслова.

Уміжчасі з волі Москви деякі сателіти, а зокрема Чехо-Словаччина перевела й далі переводить нагінку на поляків, включно з польськими комуністичними лідерами, закликає до відкликання наміченого з'їзду, але без успіху. Східня Німеччина почала побряскувати зброєю під адресою поляків, але також без ніяких наслідків.

Віддзеркаленням того всього є кінцевий спільний комунікат виданий у Варшаві і Москві. В комунікаті сказано, що „польські товариші поінформували Громика про загальну підготову до з'їзду", з чого ясне, що поляки таки рішені той з'їзд відбути. Москва мусіла задоволитися спільною деклярацією, що „Оборона здобутків соціялізму в Польщі є справою, яка відноситься не лише до Польщі, але є важливою для цілої соціялістичної спільноти".

ДВА РОКИ ТОМУ, коли нафтова криза, зменшивши користування особовими автами, спричинила зріст і розбудову засобів масової транспортації майже в усіх містах Америки, здавалося, що масова транспортація розвиватиметься і зростатиме, приваблюючи все більше уживачів цього виду транспорту. Але тепер цей ріст спинився, і по всіх містах ЗСА масовий транспорт переживає грошову кризу, на яку тим часом мало ліку, бо коли збільшити ціну за проїзд таким автобусом, підземкою чи потягом, то тоді зменшується драстично кількість проданих квитків — отже створюється „зачароване коло", хіба що Федеральний Уряд даватиме необмежені дотації містам для поправи цієї ситуації.

ДОВКОЛА РАЇСИ РУДЕНКО

Ню Йорк (ЗП УГГ). — Від 14-го квітня 1981 року десь зникла Раїса Руденко, дружина засновника Української Гельсінкської Групи, цьогорічного кандидата на Нобелівську премію миру Миколи Руденка. Вона не приходить на заздалегідь умовлені зустрічі, не телефонує друзям, її немає вдома. Зрідка двері її помешкання, в якому від лютого 1977 року, після арешту чоловіка, вона жила сама, відчиняє племінник-студент, який на запити про Раїсу Руденко нічого не може відповісти. Цей хлопець разом із своїм батьком (братом Раїси) мешкає на тій самій вулиці, проте відомо, що через брак духовної спорідненості Раїса принципово не лишала братові ключів від свого помешкання. Адреса: 252084, Київ-84, Конча Заспа, 1, кв. 8.

16-го квітня за розпорядженням майора КГБ Банєва було проведено обшук в однієї з Раїсиних знайомих Людмили Литовченко, яку пізніше допитували від 6-ої до 9-ої години вечора. Чоловіка Л. Литовченко, довголітнього політв'язня Григорія Герчака, якого забрали того дня з роботи, допитували від 3-ої до 7-ої години вечора. На допитах цікавилися переважно Раїсою Руденко.

За три тижні до цих подій, 21-го березня ц. р., коли Раїса Руденко, приїхавши з Києва до Кончі Заспи, йшла стежкою від автобуса, якийсь невідомий вихопив у неї торбинку з пашпортом і нецензурованими віршами Миколи Руденка та побіг до шосейної дороги. Там на нього чекало вантажне авто, яким він одразу поїхав.

Тієї самої суботи, 21-го березня, до помешкання Анни Марченко, чоловік якої Микола Горбаль теж ув'язнений за діяльність в Українській Гельсінкській Групі, подзвонив якийсь невідомий наголо пострижений чоловік. Переконавшись, що йому не відчинять, він спустився з 6-го поверху вниз. Біля самого входу до будинку стояло авто, в яке офіцер внутрішньої поліції (МВД) загнав його штурханами. Ймовірно, що намір був спровокувати інцидент, щоб зробити обшук.

Всі припущення щодо зникнення Раїси Руденко ведуть до КГБ, який арештував уже всіх (навіть не активних) членів Української Гельсінкської Групи, часто застосовуючи мафіозні методи.

Французькі соціялісти й комуністи видали спільне звернення

Париж, Франція. — На закінчення довготривалих і гарячих переговорів французькі соціялісти й комуністи видали спільне звернення, яке стало офіційною платформою їхньої співпраці, і воно також визначує в загальному напрямі майбутньої політики французького уряду, в якому є члени обидвох партій.

Коаліція соціялістів й комуністів у Франції згідно з виданим документом заповідається на довготривалу, всебічну й конэеквентну співпрацю. В основному параграфі обидвох сторін сказано, що „Обидві партії заявляють свою рішеність вводити нову політику, яку вибрав французький народ, обираючи Франсуа Міттерана на президента республіки. Вони це виконуватимуть у парляменті та в уряді з непохитною солідарністю. Вони це робитимуть також у локальних і провінційних органах і в господарських підприємствах, беручи до уваги окремі функції інституцій і заінтересованих сторін".

З'ясувавши такими виразними словами всеобіймаючість цього порозуміння, обидві сторони договорилися, в якому напрямі піде їхня політика змін: „Зміни включатимуть особливо нові міри соціяльної справедливости та збільшення засобів для убогішої частини населення, що матиме місце в місяцях, що надходять".

Після накреслення таких широких рам для внутрішньої політики, договірні сторони так зформулювали свою закордонну політику: „Обидві сторони продовжуватимуть французьку міжнародну акцію, базуючись на існуючих альянсах, для осягнення миру і ступневого розз'броєння з ціллю одночасної ліквідації блокування, при цьому забезпечуючи рівновагу сил в Европі й у світі і безпеку кожної країни. Вони закликають до негайних міжнародних переговорів, що повинні спеціяльно зайнятися наявністю совєтських ракет СС-20 і рішенням примістити американські Першінг-2 в Европі. Обидві сторони ствержують право афганського народу вибрати свою власну систему і уряд, закликаючи до відкликання совєтських військ з Афганістану та відхилення всякого закордонного втручання. Виходячи з ситуації, створеної договором у Кемп Дейвиді обидві сторони ствержують право на екзистенцію і безпеку Ізраїлю та інших держав того обширу, як також право палестинського народу на власну країну. Обидві сторони висловлюють надію, що Польща і її нарід самі доведуть до успішного завершення процесу господарського, соціяльного і демократичного відродження, чим вони тепер живуть".

Помер св. п. В. Дідик, почесний член Головного Уряду УНС

Св. п. Володимир Дідик

Детройт, Міш. (В.П.). — Минулої п'ятниці, 3-го липня, напередодні великого американського Свята Незалежности, тут у шпиталі Гарпер, після довшої недуги, помер на 78-му році життя, св. п. Володимир Дідик, колишній довголітній головний радний і опісля почесний член Головного Уряду УНС та видатний і провідний громадянин, який ціле своє життя змагався і трудився для ідеї незалежности українського народу.

Осиротив дружину Анастазію та замужні дочки Ольгу і Анну та четверо внучат, сестру і ближчу та дальшу родину в Америці і в Україні, як і цілу велику громаду, зокрема союзову.

Похорон був заповіджений на понеділок, 6-го липня перед полуднем, з похоронного заведення Градовського до церкви св. Івана Хрестителя й опісля на місцевий цвинтар св. Ядвиги.

Св. п. Володимир Дідик народився 28-го вересня 1903-го року в селі Угрин Чортківського повіту в Західній Україні і там дістав свою початкову освіту. Після Першої світової війни включився в революційне продовжування Визвольних Змагань і в травні 1923-го року з доручення Української Військової Організації (УВО) перейшов кордон до Чехо-Словаччини, а в осені того ж року переїхав до Америки та поселився в Детройті, де і прожив свій дальший вік. До УНСоюзу вписався 2-го квітня 1927-го року і від того часу УНСоюз був для нього головним тереном громадської активности. За його працю і заслуги та успіхи, зокрема в приєднуванні нових членів, уже на 19-ій конвенції у Вашінгтоні в 1937-му році був обраний на головного радного і опісля переобраний на той пост на п'ятьох чергових конвенціях аж до 24-ої і в 1958-му році включно, після чого був найменований на почесного члена Головного Уряду. Був головою й опісля почесним головою Окружного Комітету Відділів УНС в Детройті.

Крім своєї активности в УНСоюзі, працював та займав відповідальні пости в інших суспільно-громадських організаціях, зокрема в ОДВУ між двома світовими війнами. Був співосновником і головою заснованого в 1946-му році в Детройті першого Відділу УККА. Місцева громада, Комітет будови Народного Дому, Українська Мічіґенська Ліга та ряд інших організацій і установ св. п. Володимирові Дідикові у великій мірі завдячують свій розвиток та свої досягнення. Був прикладно жертвенний. Після Другої світової війни належав до тих наших громадян, які найбільше причинилися до переселення та влаштування в Америці наших европейських переміщених осіб. Вдячна громада і, зокрема, союзова громада назавжди збереже світлу пам'ять про неструдженого і жертвенного працівника, покійного вже Володимира Дідика.

В Америці

ДОСІ В АМЕРИЦІ судівництво настільки поблажливо ставилося до переступників закону, що, наприклад, не вільно було поліціянтові робити обшуку без спеціяльного судового ордеру в авті заарештованого порушника закону під час його арешту, дозволеного судом. Але тепер Верховний Суд ухвалив нове зарядження, за яким все ще не вільно відкривати без особливого дозволу суду замкнені речі арештованого в багажнику авта, але принаймні вільно обшукати внутрі авто, з якого виведено заарештованого. Це зарядження скасувало висновки нижчої судової інстанції; воно видане було 1-го липня.

ТРИНАДЦЯТИРІЧНА СЕПАРАЦІЯ АФЛ-СІО і юнії Об'єднаних Автомобільних Робітників закінчилася формально у понеділок, 1-го липня, коли обидві ці могутні робітничі згромадження знову об'єднались в одній федерації для того, щоб об'єднаними силами впливати більше на американську політику і індустрію в час, коли економічні труднощі в країні все ще існують, а Уряд бере консервативний курс, що не вподоби робітництву. Один мільйон і 200 тисяч автомобільних робітників збільшать членство АФЛ-СІО до 15 мільйонів осіб.

ЗДАЄТЬСЯ СТАТУС постійних резидентів буде надано для 125 тисяч кубинців і гаїтян, які без дозволу американської влади переважно човнами прибули до ЗСА в останні півтора року, і тепер Уряд не знає що з ними робити. Надати цей статус домагаються від президента Регена його найближчі дорадники, щоб в той спосіб розв'язати цю кризову ситуацію. Противники такої розв'язки вказують, поміж іншими аргументами, на те, що поблажливість до цих прибульців до Америки поза іміграційними квотами захотить інші тисячі, а то й сотні тисяч чи мільйони чужинців прибувати нелегально і напівлегально до ЗСА. Виникає питання, чи в тому випадку встигатиме ця країна їх усіх „перетравити", чи, навпаки, потрапить сама в неймовірний хаос.

ЩОБ ЕФЕКТИВНО поборювати тяжку злочинність у столиці стейту Ню Джерзі Трентоні, тут використовується вже три пробні місяці стейтову поліцію, так званих „стейттруперів", і число збройних нападів кримінальних злочинців на мирних громадян різко впало. Виявляється, що така простісінька річ, як збільшення кількости поліціянтів на вулицях міста і скрізь в прилюдних місцях є найкращим засобом поборювання злочинности. До цього висновку прийшов Джеймс Р. Заззалі, головний прокуратор стейту. Проте, цю самозрозумілу істину не охоче приймають американські „лібералі", які вважають велику кількість поліції за перший крок перетворити ЗСА в „поліційну державу". Тож тут творяться „заворожене коло". Нема поліції — бушує кримінальна вулиця, збільшити поліцію — існує небезпека „втратити" свободу взагалі.

В РЕСПУБЛІЦІ ЗІМБАБВЕ, колишній англійській колонії Родезії, відбулися додаткові вибори у виборчих округах білих. Всупереч загальним сподіванням переможцем у тих виборах вийшла партія Республіканського фронту, яка займає досить крайні позиції, а Демократична партія, яка підтримує прем'єра Роберта Мугабе і його політику, програла.

У світі

КОНФЕРЕНЦІЯ МІНІСТРІВ закордонних справ ЗСА, Канади, Венесуелі і Мехіко відбудеться 11-го липня ц. р. на Багамах. Ціллю цієї конференції буде приготовити програму й процедуру для накреслення всеобіймаючого пляну розбудови господарки Карибського обшару. З американського боку у цій нараді візьме участь державний секретар Александер Гейг. Державний секретар відбув у тій справі вечерню нараду з президентом Роналдом Регеном. У нараді взяв участь також прем'єр Австралії Малколм Фрейзер з огляду на те, що на ній також обговорено справу Камбоджі. Питання Камбоджі, яку за поштовхом Москви окупували в'єтнамські військові відділи й насадили там маріонетковий уряд, буде обговорювання вже на спеціяльній конференції ОН, яка почнеться 13-го липня в Ню Йорку. Американську делегацію на цій конференції вестиме Александер Гейг.

НАД ФІЛІППІНАМИ пройшла тропічна буря небувалої сили. Безперервні зливи залили цілий ряд населених пунктів і нанесли колосальні матеріяльні шкоди. В багатьох місцях обсунулася земля. Число вбитих дотепер досягнуло 120, але ще не надійшли остаточні вістки про наслідки бурі в малих і віддалених місцевостях. Урядові чинники побоюються, що число жертв буде значно вище від поданого дотепер. Наслідком небезпечних умов у повітрі та в приземлюванні літаків повністю спинено летунський рух, і навіть віцепрезидент ЗСА Джордж Буш не міг виконати намічених плянів, бо неможливо було відбути подорожі літаком, чи будьяким іншим засобом. Жертви в людях і величезні матеріяльні втрати такі великі, що в урядових колах дебатують, чи не проголосити вийняткового стану в деяких околицях та звернутися до деяких інших країн з проханням, щоб вони допомогли.

АНГЛІЙСЬКА ЛЕЙБОР ПАРТІЯ послідовно і в усіх справах переходить на скрайні ліві позиції. Дотепер вона стояла на становищі, що провінція Олстер, Північна Ірляндія, заселена більшістю англійцями й тому повинна бути частиною Англії, чого, до речі хоче, подавляюча частина населення. Лейбор партія також підтримувала в значній мірі рішучу політику англійського уряду в боротьбі з терористами з ІРА, а уряд Лейбор партії вів політику в цьому відношенні не багато іншу, як веде консервативний уряд. Тепер спеціяльна комісія, яка розглядала цю справу, запропонувала партії основно змінити цю лінію і погодитися на прилучення замешкалої англійцями Північної Ірляндії до Ірляндської республіки. Лейбор партія та майже всі члени її керівництва підтримують таке становище. Голова партії Майкел Фут зайняв невиразне становище, заявляючи, що він за приєднанням тієї частини до Ірляндської республіки, але проти виведення англійських військ звідти. Становище Фута викликало критику й гострі протести з різних боків. Йому закидають, що він з тактичних міркувань і для здобуття популярности уникає прямої й виразної відповіді.

Китай пристосовує модернізацію економіки

Пекін, КНР. — У своєму першому публічному виступі після вибрання на пост голови КПК Гю Ябанг присвятив свою увагу господарським питанням. Виступаючи у „Великій народній залі" в Пекіні перед десятками тисяч людей він заявив, що партія та уряд переведуть рішучу ліквідацію ідеологічних догм у господарському житті, а перейдуть до введення прагматичних методів. Центральним елементом у тій новій господарській політиці буде технічне й адміністраційне керівництво господарських установ, а не партійний нагляд.

Ябанг виступав з нагоди відзначення 60-річчя КПК, яка постала 1921 року. Згідно з останніми рішеннями ЦК КПК він підкреслив, що Мао — „найбільший національний герой продовж цілої китайської історії, надлюдський вклад якого залишиться безсмертним", але який в останньому періоді свого життя поробив важкі помилки. На майбутнє КПК буде, з одного боку, категорично дотримувати демократичні методи у поступуванні партії і колективних рішень, а з другого боку, зміцнюватиме дисципліну партійних кадрів. Партія плекатиме внутрішній критицизм і безоглядно поборюватиме відплатні акції керівників за критику їхньої діяльности низами й підвладними. Партія буде підтримувати індивідуальну ініціятиву, але одиниці навіть на найвищих постах не сміють власновільно виносити рішень.

Ще більше як у господарському житті партія буде намагатися в партійному житті і в державних урядах

(Закінчення на стор. 3)

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 65¢ a month. Change of address — 50¢. Make checks or money orders payable to "Svoboda".
Postmaster: Send address changes to "Svoboda", P.O. Box 346, Jersey City, N.J. 07303.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Тільки як рівні

Виявляється, що навіть очевидні й уже не раз повторювані правди треба повторяти знову й знову, щоб не затратили вони своєї актуальности та свого місця в житті. До таких правд належить право українського народу на вільне життя у власній державі, яка єдина забезпечує йому рівне місце серед усіх народів світу. Мати власну державу — це значить бути рівним з усіми навіть найбільш передовими народами світу. Не мати власної держави — це значить бути народом другої кляси. Тому ми визнаємо за кожним народом неоспориме право створити і жити у власній державі. Це є така фундаментальна правда, що її треба виразно наголосити на початку всякої політичної українсько-російської дискусії. Бо занедбавши це, дискутанти скотяться у таку гущу помилок і непорозумінь, яка їх повністю поглине.

Останньо знову виникла потреба це сказати, у зв'язку з листом Олександра Солженіцина до преси. Листа того написав він Українському Дослідчому Інститутові Гарварду, як відповідь на запрошення „на конференцію в справі русско-українських відносин в Торонто". Що це за конференція, покищо не подано до публічного відома, але, як виходить з листа Солженіцина, Український Дослідчий Інститут у Гарварді має відношення до неї, бо до нього адресує Солженіцин свого листа. Солженіцин у тій конференції участи брати не може з огляду на брак часу і тому подає свої завваги в листі, який він опублікував у пресі. Сам лист своїм змістом не заслуговує на увагу. Солженіцин великий письменник і людина тесана з твердого каменя, але в цьому листі він і надалі залишився у путах трафаретів, фраз витертих докраю постійним уживанням в українсько-російських дебатах і спорах.

Цікаве, що Солженіцин великий письменник і великий візіонер не бачить ані тих життєвих конечностей, які є в основі сучасної дійсности, ані не бачить тих переможних течій у житті людського роду, які ведуть до нового майбутнього, ані тих ситуацій, які постають, або вже постали зовсім закономірно і яких ані зупинити, ані відхилити. Солженіцин, як і майже всі російські сучасні вільнодумці не бачить, що сучасний світ твориться на національному принципі. Кожен нарід, великий і малий, давній і такий, що саме тепер формується прагне бути собою, створити власну державу, бо тільки вона забезпечує максимальний вияв талантів і здібностей. Кожна нова держава молодого або відродженого народу — це збагачення цілого людського роду, це піднесення його на вищий рівень, це створення ще чогось нового і неповторного, чого не було б без власної держави. І тому якою ж відсталістю тхне заголовок листа Солженіцина „Не досвід роздору, але досвід єдности", під чим він розуміє єдність народів поневолених у СССР з Росією. Солженіцин і майже всі його російські компатріоти не всилі зрозуміти, що „досвід єдности" з Росією вже давно уступив місце „досвідові бути собою" і розправити свої крила у їхню максимальну широчінь.

А тому що й Солженіцин ще не зрозумів тієї правди, то тим більше в обличчі тієї кимсь організованої конференції, а навіть і без неї треба повторити деякі основні правди, без яких всяка того роду ініціятива піде нанівець, а навіть спричинить велику шкоду.

Отже, всілякі розмови мусять не лише бути в площині беззастережної рівности, без навіть найменшого натяку на „старшого брата", але вони мусять бути одверті, без недомовлювань і замовчувань, без сумнівів і тактичних ходів. Йдеться бо не про нас, а про народи поневолені червоною Москвою, які хотять бути собою. Йдеться не про далеке завтра, а про те, що вже твориться сьогодні. І тому своїх тверджень не можна відкладати на майбутнє, до „догіднішої пори". Їх треба сказати вже, бо саме тепер на це пора.

Ми не збираємося заперечувати великих здобутків російського народу. Але його здобутки — це його справа. Кожен інший нарід, сьогодні поневолений в СССР, має право на такі ж самі, більші, чи менші свої здобутки. І тому нас дуже турбує, що ніхто зі значніших речників сучасного російського відродження — ні Сахаров, ні Максімов, ні Чалідзе, ні навіть Солженіцин — не знайшли в собі сили, щоб крізь серпанок щоденних подій побачити виразні обриси майбутнього, яке виростає перед нами. В началі нашої доби свобода, державна суверенність і абсолютна рівність народів. Усвідомлення цього є пробним каменем особливо в українсько-російських розмовах.

Не менше мусить бути виразне і ясне становище до сучасної системи поза залізною заслоною, а в першу чергу до самого СССР. Та система і та дійсність не відповідають потребам народів, ні сучасному станові людського розвитку і їх треба усунути. Тут нічого справити, чи реформувати, тут треба змінити. Крок за кроком тепер, а коли прийде час силою, але усунути те, що „створила червона Москва і на його місце створити таку дійсність, яка буде відповідати кожному народові зокрема і таким чином ми осягнемо багатство форм і змісту, які придушує тепер домінація російського елементу.

Це є ті основні правди, які єдині можуть бути базою будь-яких розмов. Коли так, то розмови хоч якоюсь мірою можуть бути корисні, якщо ні, то вони принесуть тільки шкоди.

Володимир Душник

СОЛЖЕНІЦИН І УКРАЇНСЬКЕ ПИТАННЯ

У недільному виданні з 21-го червня ц.р., „Новое Русское Слово" помістило довшого „одвертого" листа Олександра Солженіцина, заадресованого до Українського Дослідного Інституту в Гарварді, який мав запросити російського письменника до участи в конференції в справі українсько-російських відносин, що мала відбутися в Торонто.

Відмовившись від участи, О. Солженіцин висловив ясно своє становище відносно питання українсько-російських відносин, почавши з того, що він є беззастережним прихильником порозуміння і був би радий, якщо б цього роду російсько-український діялог відбувався між двома народами (українським і російським), а не між емігрантами. Згадавши спільні переживання росіян і українців у СССР, Солженіцин ствердив, що там не було спорів, бо всі вони боролися проти комунізму. В своєму листі Солженіцин теж нарікав, що українсько-російський спір на еміграції зводиться до питання „сепаратизму і федерації"

Ось його слова: „Я не раз висловлювався і можу це повторити, що ніхто нікого не може тримати при собі силою, жадна із сторін, що бере участь в спорі, не може стосувати насильства супроти другої сторони, ні супроти своєї власної, ні супроти народу в цілому, ні супроти будь-якої малої меншости включеної до нього..."

Вказавши на свою статтю у „Форейн Аферс" (весна 1980 рік), Солженіцин твердить, що „ціллю його було перестерегти Америку і світ перед комунізмом", а потім, мовляв, дивується відгукові українців на його статтю, бо ж пише таке: „Але на моє здивування, деяка частина української громадськости у З'єднаних Стейтах Америки зареагувала на мою статтю (в якій не було ні одного поганого слова про Україну) — бурхливо вороже і зовсім парадоксально..."

Також він зацитував статтю проф. Л. Добрянського з „Конгресового Рекорду", (червень 1980 рік) та брошуру про „Поневолені Народи — 1980 р.", що її видав Український Конгресовий Комітет Америки (УККА), в яких, на думку Солженіцина, є висловлена „ненависть" до російського народу, хоч цей нарід є також „поневолений комунізмом"

Згадавши про своє „російсько-українське походження", Солженіцин пише, що він є „вихованцем двох культур", і тому він не бачить причини трагічного спору між росіянами й українцями, цим самим „ні він сам, ні його сини" ніколи не підуть на будь-яку „російсько-українську розправу".

Не згадавши ні одним словом про бажання українців створити власну самостійну державу, Солженіцин завважує, що „наші взаємні проблеми XX віку не вирішуються єдино тим, що колись одна наша вітка потрапила під володіння татарське, а друга під польське — або вияснениям, хто ж то був Ілля Муромець у Києві — русский чи українець..."

Одним словом, Солженіцин уважає, що росіяни і українці — це один і той самий народ, що є історичною неправдою, і цим самим Солженіцина український народ не може прийняти, як одного зі своїх синів, хоч він — Солженіцин допомагав чи далі допомагає українським політичним в'язням у СССР.

У відповідь Солженіцинові можна сказати, що це рішуча неправда, щоб, мовляв, якась відповідальна українська організація чи хтось із її провідників виступали проти російського народу, як такого. Але вони виступають проти російського імперіялізму, проти скрайнього російського шовінізму, який русифікує Україну й інші неросійські народи в СССР.

У своїй статті у „Форейн Афферс" Солженіцин заперечив, що начебто провідною керуючою групою в Кремлі є росіяни, твердячи, що українці і білоруси є також відповідальні за політику режиму Совєтського Союзу. Він також заперечив начебто російська мова — це знаряддя русифікації, кажучи, що уживання російської мови в цілому СССР є „нешкідливим механічним засобом" для комунікації та зв'язку між народами СССР. Він твердить, що російська держава існує від „1100 року" і що „Руська Правда" це „перший російський кодекс". У тому питанні Солженіцин як історик перевищив навіть офіційних совєтських істориків, бо навіть вони не йдуть так далеко, щоб присвоювати „Руську Правду" як виключну „власність російського народу". Наприклад, „Українська Радянська Енциклопедія" (т. 12, 1963, ст. 448) пише, що „Руська Правда" служила як „спільна база для кодифікацій „російських, українських, білоруських і литовських законодавств".

До речі, Солженіцин зручно виминув поневолення України царською Москвою, спотворення Переяславського Договору Москвою, знищення Запорозької Січі, ліквідації Гетьманщини, валуєвські і емські укази закріпощення українського селянства, постання Української Національної Революції та проголошення самостійности України — все це виглядає, що не існує в його уяві і в його душі. Тому зовсім не дивно, що в очах українців по обох боках залізної заслони Солженіцин є символом російського імперіялізму у відношенні до України, хоч він може бути символом боротьби за права людини в СССР?

Зрештою, українці не єдині, які осуджують Солженіцина за його оборону російського націоналізму. Проти його тез у „Форейн Афферс" виступили такі відомі американські історики, як проф. Роберт С. Токер (Прінстон), проф. Роберт В. Торстон (Вермонтський університет), д-р Евген Лебл, колишній заступник міністра торгівлі комуністичної Чехо-Словаччини; проф. Джон Р. Донлеп (Сан Хозе, Каліфорнія), проф. Александер Даллін (Стенфордський університет), проф. Річард М. Пайпс (Гарвардський університет) та інші.

Якщо б Солженіцин справді був щирим приятелем українців — хоч він заявляє, що „частинно" він ним є, то напевно не промовчував би, що український нирод змагає до самостійности, але російська еліта, прикриваючись марксизмом, не хоче до цього допустити, і тому переводить ґеноцид і русифікацію всупереч своїй власній конституції, Хартії Об'єднаних Націй та Універсальній Деклярації Прав Людини ОН.

І тут мимохіть насувається запит: чи Солженіцин цього не знає, чи може не хоче знати?

Припускаємо, що ця друга можливість — найбільш правдоподібна.

Роман С. Голіят

Східня політика Ватикану

II

Поляки не забули, що два роки тому Ватикан розглядав плян незалежної Польщі, як щось нереальне. Фракція націонал-демократів гостро виступала проти Ратті, так, що при кінці 1910 року його Ватикан відкликав.

Дня 22-го січня 1922 року помер Папа Бенедикт ХУ, а на його місце прийшов Папа Пій XI, колишній нунцій до Варшави — Ачілле Ратті.

Штелє згадує про Ризький договір, у якому між іншим сказано, що ні одна з договірних сторін не буде втручатися у релігійні справи інших. В обох країнах, тобто (Польщі і СССР) релігійні одиниці і національні меншини будуть користуватися повною свободою.

Большевики довго не ждали, щоб показати своє атеїстичне наставлення. Саме Штелє і описує як большевики почали нищити католицькі, а відтак й православні церкви, арештовувати священиків і єпископів, а деяких навіть засудили на кару смерти. Це все діялося в тому часі, коли комісар закордонних справ СССР Чічерин переговорював з ватиканськими представниками в Римі в справі допомоги апостольської столиці голодуючим в Росії (1921-1922) і про визнання СССР де юре, бо де факто Ватикан визнав комуністичний режим, з хвилиною, коли почав з ним пертрактувати.

Папа звернувся з апелем до римо-католицьких єпископів у цілому світі, щоб вірні складали пожертви для голодуючих у Росії. У 1922 році було 292 мільйони католиків. Збірка принесла суму два мільйони долярів, а в той час Американська Допомогова Акція розподілила в Росії харчів на суму 66 мільйонів долярів. Каса Ватикану виплатила 2.5 мільйона лір (тобто 125,000 долярів). Висланики Ватикану — 13 місіонерів з кораблями з поживою для голодуючих причалили до порту Севастопіль. Місіонери створили на теренах Росії свої розподільні станиці. В самій Москві розподілялося гарячу страву для 40,000 людей, в першу чергу для дітей, інвалідів і студентів. Центри під гаслом „Папа руському Народу" встановлено в Криму, Ростові, Краснодарі, Оренбурґу й Москві.

Дня 22-го січня 1922 року в Ґенуї на світовій конференції Чічерін заявив, що „в СССР релігія є приватною справою, так, як в Америці".

Дня 22-го січня 1924 року помер Ленін, творець червоно-московської імперії. Після договору Німеччини з СССР у Рапалло, СССР визнали: Італія, Англія, Норвегія, Австрія, Греція, Швеція, а опісля Франція.

Дня 9-го квітня 1924 року большевики звільнили з тюрми ленінградського архиєпископа Цепляка і „видворили" його з СССР. Він прибув до Ватикану, звітуючи про жалюгідний стан католицької церкви в СССР, про конфіскату урядом церковного майна, церковних золотих і срібних чаш і монстранцій і накладання податків на церкви. Коли Ватикан урґував у цій справі в Москві, то відповідь була, що їм потрібно грошей на закуп харчів для голодуючих.

Переговори Ватикану зі висланиками Совєтського Союзу, що розпочалися ще 1917 року в Римі й продовжувалися роками в Берліні, де урядував папський нунцій, майбутній Папа Пій XII, як також через німецьку й французьку амбасади в Москві не дали ніякого позитивного висліду.

По виїзді Папської Місії Голодуючим в Росії у 1924 році Папа поважно застановився над тайними дорогами допомоги католикам у СССР, яких в той час було коло один мільйон, 127 священиків, з того 111 активних, а 16 ув'язнених.

Дня 10-го лютого 1925 року Ватикан підписав конкордат з Польщею, у якому Ватикан осягнув багато привілеїв для Церкви, але одночасно погодився на вето президента держави відносно номінації єпископів, та на вето в справі настанов-

(Закінчення на стор. 4)

З ГОСПОДАРСЬКОГО ЖИТТЯ

Після довгого і завзятого опору уряд Ніґерії погодився обнизити ціну на свою нафтову ропу на 2,50 доляра на бочілці, тобто з 40долярів на 37,50. Є це тепер загальна тенденція, яку намагалися переламати деякі продуценти, що до них також належала Ніґерія. Навіть на недавній конференції ОПЕК-у постала група продуцентів на чолі з Альжирією і Лівією, які домагалися підвишки. Одначе положення на нафтовому ринку не дало для того підстав. Обнижки ціни вимагали відборці, тобто найбільші світові фірми оливи, які в інакшому випадку відмовлялися від контарактів. Оливні фірми заявили урядові Ніґерії, що вони можуть перестати купувати її нафтову ропу. Після обнижки на 2,5 доляра на барилці речники фірм заявили, що знижка ціни замала і якщо положення на ринку й надалі буде таке, як тепер, треба буде далі обнижувати ціну. Поборюючи тиск на ціни, продуценти нафти пробують зменшити подачу й витворити штучно збільшене запотребування, але дотепер без успіху.

У слід за Ніґерією Лівія також обнизила свою ціну на нафтову ропу. Одначе Лівія обнизила ціну тільки на 1,10 доляра на бочілці. Все таки фірми вважають знижку ціни, що її проголосила Лівія, своєрідним переломом, бо власне Лівія дотепер найінтенсивніше домагалася підвишки. Деякі оливні компанії почали стосувати санкції й відмовляються купувати нафтову ропу від тих країн, які вимагають зависоку ціну. Наприклад, Корпорація Ексан відмовилася від першого липня ладувати в свої танкери ропу в мехіканських портах. Мехіканська державна нафтова компанія обнизила була ціну на свою ропу на чотири доляри, а відтак знову під тиском різних мехіканських кіл піднесла її на два доляри. Ексан закуповує денно 175,000 барилок ропи, що становить 12 відсотків нафтоекспорту тієї країни. Мехіко зразу стануло перед трудністю продати свою ропу, бо інші фірми або не мають готових нафтоналивних кораблів, або не мають танків до маґазинування.

Згідно з останніми показниками за місцяць травень, економічна активість у тому місяці упала на 1,8 відсотка. У зв'язку з тим речники економічного сектора заявляють, що без сумніву йдеться про загальну тенденцію спаду, яку передбачувано раніше, але яка не повинна довго тривати. В квітні той самий показник зріс на один відсоток. Економісти підкреслюють, що в травні на десять різних ділянок — дев'ять зареєстрували спад.

Канадський уряд і керівні господарські чинники намагаються „канадизувати" канадську промисловість, а в першу чергу її енерґетичну ділянку. А з другого боку швидко зростає пов'язання ЗСА і Канади власне на енерґетичному відтинку. Під сучасну пору обмін і перепродаж електроенерґії між Канадою й ЗСА осягнув 800 мільйонів долярів річно. Одначе розбудова ліній получень, трансформаторів і інших електроустаткувань через границю відбувається таким швидким темпом, що під кінець цієї декади — це буде промисел, який осягне понад 10 більйонів вартости річно. Енерґетичне пов'язання Канади зі ЗСА стає міцнішим, як поодиноких провінцій Канади між собою. Гайдро Квибек-електроцентраля Квебеку підписала контракт з Ню Гемпширом на побудову трансмісійної елекролінії в силі 2,000 меґаватів для переведення електроенерґії з Квебеку до ЗСА. Взагалі Квебек плянує до тієї міри розбудувати свою водну електричну систему, щоб в недалекому майбутньому могти стати головним доставцем для ЗСА. Квебек має для цього одні з найкращих у світі природних умов. Гайдро Онтаріо плянує вже 1984 року експортувати до ЗСА 25 більйонів кіловат-годин електроенерґії.

Американська фірма Тексасґолф, центральний осідок якої є в Стемфорді, Канн., є власником чи не найціннішого комплексу копалень на світі, який міститься недалеко Тиммонс, Онтаріо, в Канаді. Тексасґолф там добуває мідь, цинк і срібло в дуже вигідних продукційних умовах. Цей копальний комплекс — Кидд Ґрік Майн — плянують закупити канадські господарські чинники. Французька велика нафтова фірма — Ельф Аквітен — несподівано поробила заходи перебрати Тексасґолф, закуповуючи масу її акцій. Для своїх комбінацій французька фірма намагається перебрати — американську, щоб її канадську частину відступити канадцям, а американську залишити собі. Ці комбінації перебирання й викуповування одних фірм іншими останнім останнім часом прибрали такий епідемічний характер, що керівні господарські чинники побоюються хаотизації і намагаються якимсь способом протидіяти, або принаймні схопити під свою контролю той цілий процес.

Важке фінансове положення щадничих і позикових товариств у ЗСА змушує їх боротися за свою дальшу екзистенцію. Останньо звернули вони свою увагу на те, щоб добитися податкових полегш для власників конт у них. Перша спроба в цьому напрямі закінчилася великим успіхом і Фінансова комісія Сенату схвалили проєкт значних податкових полегш.

Казуо Накаі

УКРАЇНА І ЯПОНІЯ

Японський вчений-українознавець мгр Казуо Накаі з Токіо виступив у Літературно-Мистецькому Клюбі, тут у п'ятницю, 5-го червня, з цікавою доповіддю про зв'язки України з Японією, яку друкуємо в цьому числі щоденника. Казуо Накаі віддавна цікавиться Україною, українською історією і літературою. Діставши стипендію Фулбрайта, К. Накаі минулого літа і осени провадив досліди в Гарвардському університеті, де головним його предметом було совєтознавство, а особливо Україна. Його маґістерська праця, яку написав у 1975 році, була про Україну і називалася „Революція в Україні 1917-1920. Студія про українських селян". Перед тим і після того він ще опублікував по-японському кілька розвідок і есеїв на теми української історії.

На вечір у ЛМКлюбі запросив японського вченого відомий український громадянин, купець і пасічник Мирон Сурмач. Він також переслав редакції цю доповідь свого шановного гостя з такою дopискою: „Казуо Накаі роджений 24-го жовтня 1948 року в Манджурії. Він жонатий. Його дружина християнка-японка. Він вчився російської мови, читав Шевченка і через нього зацікавився українською літературою та історією. Коли проф. О. Пріцак був в Японії, він запитав, хто з японських учених цікавиться Україною. Тоді Казуо Накаі і ще один японець були представлені йому... Я довідався про Казуо Накаі з „Свободи" і „Українського Тижневика". Ми листувалися про словники і я його запросив до себе. Казуо Накаі ночував у мене дві ночі. В суботу ми вибирали мед, пололи бур'яни. Він дуже ввічливий. За три дні перебування його тут, я не почув ні одного слова заперечення від нього. Він багато знає про Україну і міг завжди відповісти точно на всі мої питання".

Разом із статтею переслано і список творів семи японських авторів на теми українознавства, разом 14 творів. — Ред.

Сьогодні я хотів би дещо розповісти про українсько-японські відношення.

До XX століття ми не знайдемо прямого контакту між Україною і Японією. Але у нас в Японії є дуже цікава леґенда. В XIII столітті в Японії був відомий самурай, — самурай — це японський козак чи шляхтич, — його ім'я було Йошіцуне. Військо Йошіцуне було розбите його братом Йорітомо. Йошіцуне зник з Японії й поїхав до Монголії, де він за якийсь час став ханом Монголії. За цією леґендою Йошіцуне і Чінгіс-хан — одна й та сама особа. Якщо ця леґенда вірна, Київ був завойований найстаршим сином Йошіцуне.

Дійсний контакт поміж двома країнами тільки починався під час російсько-японської війни. Між військовополоненими, де находились і українці, пропаґовано антицаризм й незалежність народів Росії: фінів, поляків і українців. Японський полковник Акаші поїхав у Европу і був у дуже близькому контакті з фінськими і польськими революціонерами, зокрема з Пілсудським. Японський уряд дав величезні суми грошей через полковника Акаші на підтримування різних рухів за незалежність від Росії.

Після революції японський генеральний консул був установлений в Одесі і був там десять років. Він займався головним чином економічною, торговельною діяльністю.

Найважливіший період в історії українсько-японських відношень наступив тількищо до і під час Другої світової війни, на території Манджурії. Українці в Манджурії були дуже активні в антиросійському, антисовєтському русі. Українцям у Манджурії, зокрема українцям у Харбіні, удалося назад захопити володіння Українського Національного Дому в Харбіні. Українці в Манджурії мали близький контакт з японськими арміями і деякі українці служили у військово-розвідувальній службі. Іван Світ надрукував про це в Ню Йорку у 1972 році обширну книжку, називається вона „Українсько-японські взаємини тисяча дев'ятсот третього року до тисяча дев'ятсот сорок п'ятого року".

Контакти українців з японцями в Манджурії до і під час війни були перші і поширені відношення обох народів, але ці контакти були не дуже конструктивні через важку ситуацію війни і тому, що японські військові чинники хотіли тільки користуватися українцями для військової мети.

Але ми маємо дуже вдалий і конструктивний наслідок цього періоду. Цей наслідок є „Українсько-Ніппонський (Ніппон — значить Японія) Словник", опублікований у 1944 році в Харбіні, в Манджурії. Цей словник перший і єдиний українсько-японський словник з приблизно двісті сімдесятьма сторінками і з приблизно одинадцятьма тисячами слів. Цей словник я особисто бачив і оглядав; дійсно він дуже добрий словник, яким можна до сьогодні ще користуватися. Автор словника Василь Одинець. Він українець, студіював в Східньому інституті в Харбіні. Він вивчав китайську і японську мови. Після закінчення інституту, він поступив у японську армію, де і працював над цим словником. Отже цей словник був фінансований японською армією.

В. Одинець, автор словника, був заарештований совєтською армією, можливо, в 1945 році, і висланий у Казахстан, де він помер у 1975 році.

Якщо б ви побачили цей словник, ви могли б зрозуміти, що Василь Одинець був дуже талановитою людиною. Якщо ми собі представимо, яка важка ситуація була в Манджурії (для такої праці), то ця робота дійсно багатозначна, і я думаю, що ми, японці і українці, можемо бути горді з того, що ми маємо такий добрий словник.

Після Другої світовоїй війни японські відношення з Україною стали знову слабші, хоч економічні зв'язки продовжувалися. Японський уряд не пробує установити прямий дипломатичний контакт з Україною.

Одна річ, яку варто додати, є те, що Київ і Кйото (Кіото), стара столиця Японії, були назначені містами-сестрами (sister-city).

Ще одна річ, я мушу сказати, що під час Корейської війни деякі українці прибули до Японії як американські вояки. Деякі люди цікавилися японською літературою та історією і вивчали японську мову. Наприклад, ми маємо дуже добрий переклад „Гіаку-нін-Ішшу" („Сто поетів — сто пісень", Мюнхен, 1966 р.), це один з найдавніших збірників японської поезії, писаних у формі так званої „танка". Перекладач Ігор Шанковський був у Японії під кінець п'ятидесятих років і вивчав японську літературу в Софійському університеті в Токіо.

Тепер я би хотів перейти до другої теми, а саме, сказати, дещо про Шевченкознавство в Японії. В 1910-их роках

(Продовження на ст. 3)

РЕЧНИК БІЛОГО ДОМУ Ларрі Спікс повідомив пресу, що американський Уряд не лише продовжатиме постачання зброї Ізраїлеві, але навіть доручить незабаром відіслати туди ті чотири Ф-16, які Вашінґтон стримав після ізраїльського налету на атомові споруди в Іраку. Одночасно Ларрі Спікс подав до відома, що перед 17-им липня буде закінчене американське слідство, яке має перевірити чи, а якщо так, то наскільки Ізраїль переступив точки умови з Америкою своїм налетом на Ірак. Офіційні кола у Вашінґтоні також подали свої початкові коментарі до ізраїльських виборів. Навіть якщо уряд творитиме дотеперішня опозиційна Партія праці, то вона не зможе вести протилежної політики до уряду Менахема Беґіна. Справа в тому, що коли б Партія праці творила уряд, то вона мусить зробити це на базі коаліції з правими релігійними угрупуваннями, а ті вимагають політики, подібної до політики Беґіна.

Китай приспішує...

(Продовження зі стор. 1)

виховувати нову провідну верству. Кваліфікована і відповідальна провідна верства „має бути стрижнем партійного й державного апаратів" – сказав Яобанґ. З особливим притиском висловився він проти псевдореволюційної фразеології, якою дехто намагається заступити важку працю. Яобанґ підкреслив, що на останньому засіданні ЦК партії осуджено давніше зневажливе становище до науковців, діячів культури, інтелектуалістів. На майбутнє на всіх керівних постах, буде в основі настанова, щоб партійна приналежність не переважала кваліфікації та експертизи.

Яобанґ заявив, що „в запроваджуванні справді демократичної соціялістичної системи партія буде послідовно зміцнювати безпосередню участь у рішеннях широких мас". „Соціялістична система мусить бути могутнім інструментом захисту прав народу, забезпечувати упорядкованість продукції та праці, карати злочинців і внеможливлювати шкідливу діяльність клясових ворогів" — сказав на кінець новий голова КПК.

УКРАЇНА І ЯПОНІЯ

(Продовження зі стор. 2)

перша брошура про Шевченка була надрукована в Токіо і зробила глибоке враження на японців.

Поет Теісуке Сібуя, учасник селянського руху, в передмові до своєї збірки віршів „Голос полів" („Нора-нісакебу", Токіо, 1926 р.) виявив глибоку шану — цитую, — „українському поетові Тарасові Шевченкові —борцеві за визволення кріпаків, який писав вірші й малював навіть під час свого десятирічного заслання". Його збірка віршів була присвячена Шевченкові.

Після Другої світової війни з'явилися перші переклади поезій Шевченка японською мовою і статті про нього. В 1959 році вийшла „Антологія світової поезії" (Токіо), в якій до дванадцятого тому („Росія") включено вісім творів Шевченка — „Думи мої, думи мої, лихо мені з вами!", „Перебендя", „Катерина", „Тополя", „Думка" („Нащо мені чорні брови"), „До Основ'яненка", „Іван Підкова" і „Тарасова ніч" — у перекладі Сесуке Комацу. Сесуке Комацу також переклав „Заповіт" (надруковано з бірці перекладів „Заповіту" різними мовами світу, що вийшла в 1964 році в Києві).

До першої в Японії збірки поезій Шевченка під назвою „Як умру..." („Ватасі-ґа сіндара...", Токіо, 1964 р.) ввійшло двадцять шість творів поета в перекладах С. Комацу, Т. Сібуя й інших.

Донедавна принаймні п'ять статтей про Шевченка було надруковано в японських журналах.

В 1964 році в Токіо був вечір присвячений сто п'ятдесятій річниці народження поета, в якому взяли участь приблизно сто японців і Олесь Гончар, який прибув спеціяльно на це свято з України. Відома японська актриса прочитала поеми Шевченка.

Але переклади поезії Шевченка на японську мову ще недостатні. Деякі переклади були зроблені з англійської мови. Ми не маємо, наприклад, перекладу „Гайдамаків", одного з найважливіших творів Шевченка. Це все майбутнє завдання.

Крім того, ми не маємо перекладів інших українських письменників, як Івана Франка, Павла Тичини, Миколи Бажана й інших. Це також майбутнє завдання.

Шевченко є одинокий поет, поезії якого були перекладені на японську мову.

Але, розуміється, це багато краще, ніж нічого.

Наприкінці я би хотів сказати декілька слів про українознавство в Японії. Ви маєте перед собою список японських статтей і книжок про історію України. Як ви бачите, список включає приблизно п'ятнадцять статтей і книжок. І у всіх говориться про історію України після революції. Тепер ми в Японії маємо тільки двох, включаючи мене, спеціялістів про Україну.

Це мале число спеціялістів є головною причиною труднощів для розвитку українознавства в Японії. Але я гадаю, що число спеціялістів буде збільшуватися, бо зацікавлення до національних меншостей, зокрема української, зростає в Японії.

Інші проблеми українознавства в Японії – це відсутність матеріялів і брак наукових сил. Це причина, чому я приїхав до Америки.

Але щодо матеріялів, я можу розповісти цікавий випадок.

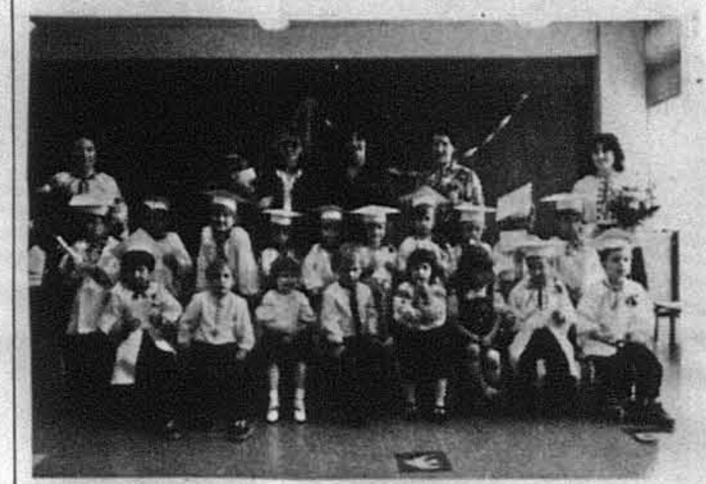
В 1923 році місто Токіо було зруйноване великим землетрусом і в той час бібліотека Токійського університету згоріла. Після того, бібліотека Токійського університету попросила світові бібліотеки посилати матеріяли для її відбудови.

Відповідаючи на ці прохання, Українська Академія наук систематично посилала свої видання. Тому ми маємо, наприклад, цілий вихід „Збірника Історично-Філологічного Відділу Української Академії наук" і „Записки Історично-Філологічного Відділу Української Академії наук" й інші.

Але доля цих подарунків від Української Академії наук була не дуже щаслива, бо вони „спали" п'ятдесят років у підвалі бібліотеки Токійського університету. Я знайшов їх п'ять років тому і вніс в каталог.

Як ви бачите, українознавство в Японії щойно розпочинається і, як та маленька дитина, його розвиток потребує допомоги з різних сторін, зокрема від вас, українців.

Наймолодші Ґрадуанти

Ґрадуанти Світлички 83-го Відділу СУА

14-го червня 1981-го року відбулася 12-та з черги ґрадуація дітей Світлички, яку вже 12 років проводить 83-ій Відділ Союзу Українок Америки в приміщені Академії св. Юра в Ню Йорку.

У шкільному 1980/81 році по суботах учащали до Світлички діти у віці від чотирьох до п'яти років. Після двох років навчання у Світличці діти зможуть вступити до передшкілля у суботній школі українознавства.

Цього року ґрадуювали: Андрійко Базилевський, Олександер Богданович, Маруся і Марта Бродило, Андрійко Бучек, Степан Богданович, Меланія Голіят, Зенон Завада, Дамян Колодій, Міса Марцінковська, Василь Потатучі, Теодор Терлецький і Даньо Савицький.

На протязі 12-ти років пів року вчителювала у Світличці Марта Лопатинська, а останніх майже 12 років постійною вчителькою-виховницею є Євгенія Вацик. У клясі пересічно є 25 дітей.

У Світличці наші діточки вчаться української мови. Вчителька пояснює дітям важливіші дати з історії України й церковні свята, які разом відсвятковуються в клясі.

У такі свята, як св. Миколая, Свят Вечір, Великдень і інші діти уважно слухають розповіді виховниці, яка пояснює дітям про ці величаві традиційні святкування в Україні. Дора Ґенза кожного року приготовляє для дітей ялинку, яку разом обходять в школі св. Юра.

Минулого року вбраний св. Миколаєм о. Ґолдейд, роздаючи діточкам подарунки, запитував кожну дитину зокрема, чи відмовляє молитву й чи говорить вдома по-українському. На Великдень кожна дитина приготувала собі кошичок, а вчителька дала кожній дитині бабку, яку вона особисто пекла. В клясі діти разом фарбували галунки, а опікунка Світлички показувала, як розмальовувати писанки й вчила їх писанкописання.

Ці перші кроки для наших дітей є дуже важливі, тому 83-ий Відділ СУА зобов'язався дати початкове українське виховання нашим наймолодшим, щоб вони зрання засвоювали собі культуру свого народу. Тим,

Ірина Голіят

Пам'яті мґра П. Гордійчука

Щораз частіше відходять від нас люди на „вічну ватру". Біль серце стискає, коли смерть приходить ненадійно і вдаряє людей у розквіті сил і життєвій продуктивності.

Так настигла смерть і бл. п. мґра Петра Гордійчука ненадійно, вповні життєвих сил, стремлінь і задумів. Ще з вечора говорила телефонічно з ним в шпиталі його дружина Марійка, він тримався бадьоро та вірив, що вже наступного дня повернеться додому, а вже за годину Петра не стало поміж живими. Дивні і незбагнуті діла Твої, Господи.

П. Гордійчук, званий товаришами популярно „Петьо", був людиною релігійною, дуже здисциплінованою, чесного характеру і щирим патріотом. Ми звали його також „твердим гуцулом", з огляду на його стрункий і смаглявий вигляд та стійкість у ділах. Він завжди підкреслював свою регіональну приналежність, її плекав, нею гордився і нею жив. Сам походив з Коломиї, Гуцульщина. Радо включився в зорганізоване життя, любив порядок і прямолінійність.

Наше знайомство датується ще від 1935 року, коли ми спільно навчалися в Експортовій Академії у Львові. Мов у райдужному калейдоскопі, ввижаються і пригадуються хронологічно картини студентського буття у Львові. Ми були молоді, сприймали всякі події з оптимізмом, мріяли стати господарями на рідній землі. Ми дружили з Петьою, а навіть протягом одного року мешкали разом у Львові. культурне життя. Співав у славному студентському хорі „Бандурист" під орудою бл. п. Омеляна Плешкевича, був активним в професійно-студентському товаристві „Торговельник", та належав до студентської корпорації „Запороже". Опісля доля звела нас разом в Тиролі, Австрія. Петя був ентузіястом мистецтва і був головою хору під орудою Ореста Євгена Садовського. Це були роки 1948 і 1949. Потім наші дороги розійшлися. Петро з родиною виїхав до Тунісу, Африка. Там він став одним з організаторів нечисельної української громади. За пару літ пізніше Петя із родиною переїхав до ЗСА і поселився в Клівленді, Огайо. Тут він включився в українське життя. Був довгі роки головою знаного хору „Дніпро" під дир. Ореста Євгена Садовського, влаштовуючи концерти, роз'їжджаючи по інших осередках українського скупчення та плекаючи рідну пісню серед своїх і чужинців.

Не зважаючи на важку фізичну працю на прожиття у фабриці Форда, він завжди знаходив час і енергію на проби, засідання, організування, концерти. Також був членом Управи Товариства „Самопоміч" у Клівленді.

Вже на пенсії, щоб бути ближче своєї замужньої доні мґр М. Караман і з внучками, Петя з Марійкою переїхали до Ленсдейл, біля Філядельфії, і там його трудящий і шляхетний життєвий шлях закінчився.

Сум овіяв серця товаришів по втраті Петя. Нехай цей жмуток споминів буде грудкою землі на свіжу могилу шкільного товарища „Петя".

Д-р Володимир Боднар

Міттеран виступив...

(Продовження зі стор. 1)

але приготовляють шлях совєтській пропаґанді, а вслід за тим — спробам переворотів, збройній братовбивчій боротьбі тощо.

Окремо торкнувся Міттеран господарської ситуації. Французи незадоволені американською фінансовою політикою, високою відсотковою стопою в ЗСА та іншими цього рода засобами, якими американський уряд президента Роналда Реґена намагається поборювати інфляцію й оздоровити господарське життя. Міттеран висловив думку, що ті засоби можуть принести тільки тимчасову полегшу, але вони не в силі поліпшити господарську ситуацію тривало. Він сказав: „Американці думають, що висока відсоткова стопа є єдиною дорогою для розв'язки проблеми інфляції у їхній країні. Але це тільки теорія."

Цими словами Міттеран з'ясував опінію переважаючої частини европейських господарських експертів, які заперечують можливості фіскальними засобами і політикою збільшення вартости гроша припинити інфляцію і вийти з господарського застою.

„Зустріч світанку" — нова платівка ансамблю „Іскра"

Члени ансамблю „Іскра"

Кожний день починається світанком. У цю пору дня соняшний промінь освічує небокрай, пробуджуючи нові надії і задуми — стремління до кращого майбутнього.

Випускаючи свою другу платівку, ансамбль „Іскра" з Ню Йорку намагався передати цю тему в музичній обробці і тематиці свого репертуару. Члени „Іскри" надіялися, що цей випуск буде не тільки розваговою платівкою, але доказом прагнення української молоді до кращого майбутнього їхнього народу.

Оркестра „Іскра" існує вже майже чотири роки, виступаючи не тільки в нюйоркській метрополії, але також у віддалених українських осередках, як, наприклад, Баффало, Сиракюзи, Парма (Огайо), Балтимор, Бостон, Детройт й інші. Літом „Іскра" часто буває на сумівській оселі, Еленвил, Н.Й., на оселі Верховина" Ґлен Спей, Н.Й. і Союзівці. Цього року перші виступи є заплановані в Чікаґо, Торонто, Рочестері і Каліфорнії. „Іскра" сподівається, що українська легка музика не залишиться лише танцювально-розваговою, а виступить на загально-естрадну арену. Тому то гарні спомини залишаються з фестивалів (в Ґарден Стейт Артс Сентер, на фестивалі молоді в Ґлен Спей, та українському фестивалі в Айзенгавер Парк, Лонґ Айленд), де „Іскра" виступала з концертовою програмою Ці задуми виявлено на платівці ансамблю у відмінних обробках деяких пісень.

Репертуар платівки „Зустріч світанку" різноманітний, в ньому нові обробки знаних пісень, як, наприклад, „Маруся гарна", „Іванку", „Хмелю", „Цвіте терен і „В'язанка народних пісень. Є і сучасні пісні з України — „Подаруй мені ніжність" Барах-Екімян, вперше записана поза Україною; „Не шуми калинонько" Луценко-Шамо; „Мамо" Юрків, пісня, в якій зображена туга малого хлопчика, який шукає свою матір, яка загинула під час визвольних змагань. Також записані чотири композиції членів ансамблю: „Козак" муз. Я. Палилика, де представлений в інструментальний спосіб козак, який швидко їде степом на коні; „Іскра" сл. і муз. О.Кузишина, представлено започаткування ансамблю „Іскра"; „Дай мені серце" сл. і муз. О. Кузишина. Прелюд О. Бундзяка, і „Люди" муз. О. Кузишина пісня до слів українського поета Василя Симоненка, який закликає нарід до національної свідомости, „щоб не сказали про нас майбутні — їх на землі не було!"

Платівка „Зустріч світанку" — це вислід понад 250 годин впертої праці в звукозаписній студії „Електронова" в Ню Йорку, під наглядом інженера звукозапису Марка Сидорака. Ця платівка вимагала багато більше часу ніж перша платівка ансамблю, але це не знеохотило членів ансамблю тому що належний музичний і технічний рівень платівки і передача вибраної теми стояли на першому місці. „Іскра" надіється, що українські звукозаписи стануть форумом виявлення нових ідей і почувань і спричинять ся хоч би в малий спосіб до національного почуття серед молоді.

За перші чотири тижні після випуску перший наклад (1,000 платівок) був випроданий. Можливо, що це є першим доказом того, що праця „Іскри" не йде намарно.

Платівка „Зустріч світанку" знаходиться в усіх українських крамницях, де продаються платівки.

У склад ансамблю входять: Олесь Кузишин, фортепіян, ґітара, спів; Ярослав Палилик орган, акордеон, синтесайзер, спів; Олесь Бундзяк, бас-ґітара та Богдан Кузишин, бубни, перкусія, спів.

За докладнішими інформаціями слід звертатися на адресу: Iskra Records c/o Oleksander Kuzyszyn, 52-11 70th St.Maspeth, N.Y.,11378, tel.: (212) 426-2634.

„Білка проситься у гості" — в Нюарку

У неділю, 21-го червня цього року, тут у залі церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н.Дж., дуже успішно відбулися постановка казки-пантоміми — „Білка просить в гості" та забава для дітей. У цій казці виступили разом 23 малят. Імпрези влаштувало Музичне дошкілля при Українському Музичному Інституті Америки під проводом Марти Шлемкевич-Савицької.

На закінчення вистави М.Савицька представила всіх виконавців і зложила подяку Лідії Колатало-Марр за мистецькі костюми, її мужеві Говардові за спеціяльно змайстровані музичні інструменти та Діяні Голубець за виготовлення летючок та афіш. За добру підтримку Музичного дошкілля взагалі та щорічної казки зокрема М.Савицька висловила особливе признанняя матерям, які приготовили буфет під проводом Христини Бонакорси.

Чистий дохід з імпрези в сумі 400 долярів переслано на потреби українського сиротинця в Парані, Бразилія.

Попереднього дня, 20-го червня, ту саму казку поставлено по-англійськи для старших віком громадян у Лютеранській церкві при Проспект авеню в Ірвінґтоні.

На останній лекції всі діти Музичного дошкілля одержали в подарунок від Надії Світличної вірші для малят п.з. „Коломийка для Андрійка" пера композитора-поета в Україні Миколи Горбаля. Це видання щойно появилось друком під фірмою Об'єднання Працівників Дитячої Літератури, Торонто — Ню Йорк.

Вступайте в члени УНСоюзу!

ВЕРХОВНИЙ СУД ЗСА вперше взяв сторону кандидатів на різні федеральні пости і FCC, Федеральної Комісії Комунікацій, проти трох великих телевізійних мереж, ухвалюючи голосами шість до трьох постанову, що кандидати на федеральні політичні виборні становища мають право домагатися і одержати відповідний і достатній час на телевізійних екранах під час своїх виборчих кампаній, якщо ці кандидати цього зажадають. Всі TV-мережі, ABC,NBC і CBS з того страшенно не задоволені. Ці мережі поборювали також право FCC регулювати програми телевізій та інших медій, яке також ухвалено Верховним Судом. Це історичне й далекоїдуче рішення Верховного Суду запало в понеділок, 1-го липня.

У ПЕРШУ НЕВИМОВНО БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашого НАЙДОРОЖЧОГО
МУЖА, БРАТА, СТРИЙКА, ВУЙКА й ШВАҐРА

бл. п. МАРІЯНА ДУБА

будуть відправлені

ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ І ПАНАХИДИ

в СУБОТУ, дня 18-го ЛИПНЯ ц. р., о год. 9-ій рано в церкві СВ. ПОКРОВИ в КЛІВЛЕНДІ, О.
в ПОНЕДІЛОК, дня 20-го ЛИПНЯ о год. 7-ій рано в ДЕТРОЙТІ в церкві НЕПОРОЧНОГО ЗАЧАТТЯ
в ПОНЕДІЛОК, дня 20-го ЛИПНЯ о год. 7:30 рано в ЧІКАҐО, в соборі СВЯТИХ ВОЛОДИМИРА й ОЛЬГИ

Просимо всіх Друзів і Приятелів помолитися разом з нами за спокій душі Покійного.

Горем прибиті:
дружина — ОЛЕНА з РОДИНОЮ

Бл. п. ІРИНА СУДЧАК
(23. X. 1908 — 15 IУ. 1981)

Цим шляхом складаємо глибоку подяку: о. канонікові Василеві Джурманові, Лондон, Онтаріо за молитви і миропомазання під час двократних відвідин хворої в лікарні, о. Ігореві Куташові — настоятелеві собору св. Софії в Монтреалі за відправу панахид і похорону, о. митратові деканові Іванові Гаврилюкові за відправу панахиди та о. митратові Я. Гаймановичеві за сослужіння у панахидах.

Щиро дякуємо всім Друзям і Знайомим за квіти, участь у панахидах, похороні та тризні. Ми зокрема дуже вдячні всім тим, які в таку важку для нас хвилину прийшли із своєю всебічною допомогою. Водночас дякуємо всім тим, які замість квітів на могилу склали свої щедрі пожертви на пресфонд „Українського Історика" та на „Енциклопедію Українознавства". Окремо хочемо подякувати керівникові української радіопрограми в Монтреалі Іванові Опарикові за повідомлення про смерть Покійної на радіо.

Велика кількість тих, що брали участь у панахидах, похороні і тризні та висловили нам усно і писемно своє співчуття не дає нам змоги подякувати всім особисто та назвати їх тут по імені. Усі ці вияви пошани до бл. п. Ірини Судчак стали нам великою моральною підтримкою у нашому горі і ми це завжди згадуватимемо з найглибшою вдячністю.

РОДИНА

П О Д Я К А

За останню прислугу, виявлену нашій Незабутній і Найдорожчій МАМІ і БАБУНІ

бл. п. ІРИНІ БАЛАБАН (з дому КЛОС)

в часі Її недуги та після смерти всім Її Землякам, Приятелям, Друзям і Знайомим, всім, що відвідали та взяли участь у Панахидах і в дні похорону, за зложені квіти на Її могилу, за пожертвовані Заупокійні Богослужби, за висловлені співчуття та моральну піддержку Родині в її горю.

Зокрема висловлюємо нашу сердечну подяку о. крилошанинові Л. Мудрому за відправлення Панахиди та за виголошення теплого прощального слова; проф. Т. Білостоцькому за його участь у відправі Панахиди.

Щира подяка пароховi церкви св. Михаїла в Йонкерсі о. монсінійорові П. Федорчукові за відвідини Покійної в лічниці, відправлення Панахиди і Заупокійної Служби Божої у дні похорону; п. П. Ганкевичеві за його участь у похоронних відправах.

Щира подяка п. В. Кручовому за виголошення прощального слова від Рідних і Приятелів Покійної.

Ми вдячні всім учасникам хору „Думка" та церковного хору св. Михаїла та їхньому дириґентові д-рові О. Сохановi за їхню участь у відправі Панахиди.

Всім нашим Друзям і Знайомим щире і сердечне спасибіг.

ВОЛОДИМИР з дружиною ГАЛИНОЮ
ОСТАП з дружиною УРСУЛЕЮ
ЯРОСЛАВ з дружиною АНАСТАЗІЄЮ і дітьми ЛІСОЮ і МИХАЙЛОМ
БОГДАН з дружиною ГАЛИНОЮ

✝

В глибокому смутку повідомляємо Рідних, Приятелів і Знайомих, зокрема Союзову Громаду, що в п'ятницю, 3-го липня 1981-го року заосмотрений Найсвятішими Тайнами, відійшов у Вічність в Детройті, Мішіґен, Наш Найдорожчий МУЖ, ТАТО, ДІДО і БРАТ

СВ. П.

ВОЛОДИМИР ДІДИК

народжений 28-го травня 1903-го року в Угрині, коло Чорткова, довголітній головний радний, а тепер почесний член Головного Уряду Українського Народного Союзу і почесний голова Окружного Комітету Відділів УНСоюзу в Детройті.

ПОХОРОН — у понеділок, 6-го липня 1981-го року о годині 9-ій рано з похоронного заведення А. Градовського до церкви св. Івана Хрестителя, а відтак на цвинтар св. Ядвиги в Детройті.

Горем опечалені:
АНАСТАЗІЯ — дружина
ОЛЬГА РАССЕЛ і АННА ДЖІРАРДИН доньки з родинами
ДАВИД, АНДРІЙ, ДАЄН і ДЖЕЙН — внуки
ПАРАНЯ ШЕЙК — сестра
ближча і дальша родина в ЗСА та в Україні.

ВПЕРШЕ від багатьох місяців ціна на золото в Ню Йорку впала до 420 долярів за унцію. Знавці предбачають дальше обниження цін на цей коштовний метал.

Пам'яті Марії Дербуш

Відійшла від нас на 92-му році життя св. п. Марія Миколаївна Дербуш, матір колишнього організатора УН Союзу св.п. Миколи Дербуша. Була це людина великої доброти і посвяти. Вона була прителькою Українського Народного Союзу. Коли син приєднував нових членів, вона допомагала їх оформляти.

Св.п. Марія була членом Об'єдання Працівників Літератури для Дітей і Молоді (ОПЛДМ). Їй непотрібно було пригадувати громадських обов'язків. Хоча жила з невеликої пенсії, але всякі пожертви на різні цілі завжди давала в міру своїх спроможностей.

Народжена у зросійщеній дворянській родині козацького роду Байдаків, виростила сина українським патріотом.

Найкраще характеризують її діла. Вона щиро сприяла українським організаціям, робила збірки на українських інвалідів, на охорону їхніх могил, бо по вшануванні пам'яті покійних пізнається культуру народу.

У Парижі на пропам'ятній плиті красується на третьому місці 345-ий Відділ УНСоюзу за найвищу суму збірки на Бібліотеку ім. Симона Петлюри. Щороку вона робила збірку на ту ціль до переходу в пенсійний будинок. Не одне засідання Управи Відділу УНС відбувалося у її хаті. Так само і Ювілейний Комітет Побудови Пам'ятника Шевченкові свою працю проводив під дахом Марії Дербуш.

За життя сина Миколи і після його смерти ще кілька років проводила працю Відділу. Мала від Головної Управи листи за добру працю.

До самої смерти мала добру пам'ять, читала українську пресу, вболівала кризою Державного Центру, подіями по XIII Конгресі Українців Америки щиро смутилася. Як парафіянка церкви св. Арх. Михаїла постійно жертвувала на церковні потреби, і своїми ділами довела своє право називатися патріоткою-українкою.

Похоронні відправи відслужили отці: прот. М.Куданович та митр.прот. А. Кість. Про покійну висловилися як про прикладну парафіянку.

По похороні відбулася тризна у залі школи при церкві св.Арх.Михаїла. Прощальне слово виголосив Василь Пакуляк, представник ОПЛДМ на Міннесоту; короткий некролог прочитала проф. О.Костюк, палким словом промовив о. А. Кість, інж. А.Семенюк, голова Ради УНР Й.Бучик. Зі словом подяки учасникам похорону і тим, які допомагали М.Дербуш, виступила Ніна Пригор. Дуже щиро допомагали й інші особи. Пам'ять про невтомну труженицю і українську патріотку Марію Дербуш збережеться на довгі роки у серцях тих, котрі її знали.

Василь Пакуляк

Східня політика...

(*Продовження зі стор. 2*)

лювання на парохії політично небажаних священиків. Штелє підкреслює, що: „Польський конкордат самозрозуміло доказує, як далеко Ватикан може задовільнятися у відношенні до інтересів держави, щоб тільки одержати в заміну деякі концесії".

Щоб затримати зв'язок з католиками в СССР Папа Пій XI покликав до цієї місії французького ісусовця Мішеля Дербінея, який до того часу очолював, створення Папою Пієм XI у вересні 1922 Папський Східній Інститут (Понтіфіціо Інституте де Студі Орєнталє). Перед своїм виїздом до СССР, 29-го березня 1926 року папський нунцій в Берліні, Юджін Пачеллі потайки (при закритих дверях своєї резиденції) висвятив Дербінея на єпископа, за письмовою згодою Папи з датою 10-го березня 1926 року. Дербіней, довірений Папи, з французьким пашпортом виїхав з тайними припорученнями Папи до СССР. Там він почав тайно висвячувати католицьких єпископів, іменувати апостольських адміністраторів та творити нові католицькі діяцезії. В 1926 році в Москві Дербіней у єпископських ризах відправив св. Літургію у польській католицькій церкві свв. Петра і Павла. В той час в Москві було понад 30,000 католиків, а крім того на Службу Божу приїхали вірні з-над Волги (надволжанські німці) головно з наміром охристити своїх дітей. Та масова участь вірних перетворилася немов у масову католицьку демонстрацію. Ще того самого вечора, в готелі де перебував Дербіней, серед ночі застукало до дверей ҐПУ й наказало йому, щоб він негайно опустив СССР. На другий день його відтранспортовано до фінляндського кордону.

Місія Дербінея закінчилася тим, що на протязі його кількакратного перебування в СССР він висвятив кількох єпископів, встановив нові дієцезії, які по його виїзді ҐПУ зліквідувало.

Президент Рузвелт 10-го жовтня 1933 року формально визнав уряд СССР. Він у виміні нот з Літвіновим від 16-го листопада 1933 року виміг для американських громадян в СССР свободи совісти й віровизнання.

(Продовження буде)

Другий Бібліографічний конкурс УНІГУ

Комісія Бібліографічного конкурсу при УНІГУ, що його фундаторами стали св.п. Володимира та Микола Ценки з Філядельфії проголошує на академічний рік 1981/1982, другий Конкурс на праці з української бібліографії і книгознавства. Готові, але ще ніде не надруковані бібліографічні праці на довільну тему з українознавства належить надсилати у чотирьох примірниках під власним прізвищем найпізніше до 1-го березня 1982 року. Конкурсова комісія розгляне надіслані матеріяли і найкращій із праць, що вноситиме серйозний новий вклад в українську бібліографію і книгознавство, приділять нагороду Ценків у сумі одної тисячі долярів.

Критеріями оцінки будуть: 1) актуальність і свіжість теми; 2) організація матеріялу та якість виконання; 3) якість і характер вкладу, що його дана праця вносить у ділянку української бібліографії або книгознавства. Проголошення висліду конкурсу відбудеться найпізніше у червні 1982 року в Гарвардському університеті.

Всіх зацікавлених запрошуємо взяти участь у конкурсі. Виконання праць може бути українською або англійською мовами, але тематика обмежена до проблем, пов'язаних з українознавством. Це можуть бути праці довідкового типу (наприклад, бібліографічні покажчики творчости якогось автора, бібліографічні покажчики змісту якогось журналу чи серії видань, анотовані тематичні бібліографії якогось предмету); бібліографічні есеї аналітичного чи описового типу або більш загальні праці, в яких українська рукописна чи друкована книга, як культярне явище є центром уваги і розгляду.

Комісія Бібліографічного конкурсу застерігає за собою право—у винятькових випадках, залежно від якости надісланих матеріялів—розділити визначену суму на дві чи три нагороди, замість одної, а то й не приділити жадної, перенісши визначену суму до наступного академічного року.

Завдяки щедрості фундаторів, Бібліографічний конкурс запляннований як періодична інституція. Родина Ценків забов'язалася уфундувати нагороди Бібліотечного конкурсу на п'ять років.

Матеріяли слід висилати реєстрованою поштою (registered mail) на адресу: Cenko Prize in Ukrainian Bibliography, Harvard University Ukrainian Research Institute, 1581-1583 Massashusetts Avenue, Cambridge, Mass. 02138.

Друковані праці та праці, отримані після 1-го березня 1982 року, не будуть взяті до уваги.

Комісія Бібліографічного конкурсу УНІГУ:

Марта Тарнавська, Пенсильванійський університет—голова;
Осип Данко, Єльський університет,
Едвард Касинець, Каліфорнійський університет у Берклі — члени.

ПРЕЗИДЕНТ ЄГИПТУ Анвар ель-Садат і єгипетський уряд не дають ніяких коментарів до висліду ізраїльських парляментарних виборів. Деякі арабські крайні кола обвинувачують Єгипет, що його керівні кола знали наперед про ізраїльський налет на атомові споруди Іраку. На це немає найменших доказів, але арабські кола спирають свої твердження на різних здогадах та на тому, що незабаром після збомблення іракських атомових споруд Єгипет підписав договір з Вашінґтоном.

Спортові Вісті

Редаґує Омелян Твардовський

ДРУЖИНИ УАСТ „ЧЕРНИК" ДЕТРОЙТ ПЕРЕД ЗАКІНЧЕННЯМ ВЕСНЯНОЇ РУНДИ КОПАНОГО М'ЯЧА

Усі дружини копаного м'яча УАСТ „Черник" успішно проводять весняну рунду сезону, який почався ліґовими розгривками в кінці квітня цього року. В цьому сезоні Товариство репрезентує вісім дружин, включно з дівочою, у різних вікових групах за вийнятком юнацької (понад 16 років життя). Причиною цього є те, що змагуни тієї групи є заанґажовані в дружині нашої вищої школи, яка своїми правилами забороняє змагатися поза шкільною ліґою. Управа Товариства, свідома важливости тієї вікової групи в перерваному ланцюгу тяглости, старається цю формальність позитивно полагодити з представниками шкільної ліґи. Усі дружини товариства виступають у своїх лігах з офіційною назвою „Юкрейнієнс", не дивлячися на великий тиск з боку ліґових чинників, які бажають змінити т. зв. „етнічну" назву на більш американську.

Перша дружина, що змагається у найвищій дивізії „Мичиґен Сакер Ліґ", відбула досі шість змагань, з яких п'ять виграла з такими клюбами: „Монт Клеменс Бутерс" 1:0, „Ірак" 3:2; „Бонанза" 2:0; Вардар" 4:1 і „Ен Арбор" 5:4. Єдину поразку дружина зазнала з претендентом на чемпіона ліґи „Кікерсом" 0:1 Королем стрільців дружини і ліґи є Мирослав Люпенець, який має на своєму конті вісім ґолів. Маючи на своему конті відношення 10:2 точок, „Черник" займає чолову позицію у показнику табелі ігор. У складі дружини виступають: Р. Колодчин, Р. Гнатюк, А. Гриньків, П. Дигдало, Б. Гречний, Я. Присяжнюк, Ю. Шкудор, М. Люпенець, М. Присяжнюк, С. Кахній, К. Пліякос, Н. Люльґурай, В. Дедвукай, К. Гамул. Провідник дружини — М. Костюк.

Резерва під проводом М. Шумили відбула п'ять змагань, виграла два, а програла три, маючи чотири точки, займає п'яте місце в резервовій дивізії.

Дружина наймолодших хлопців (8 років) відбула вісім змагань, з яких шість виграла, а два програла та займає в своїй дивізії друге місце. Дружина хлопців, молодше 10-ти років під проводом Шалай, із своїх восьми ігор виграла одну, одну ремісувала, а шість програла. Тренер дружини — Х. Шалай.

Дружина у віковій групі 12 років і молодші під проводом Д. Карпінського з чотирма виграними і стількома програними займає третє місце. Тренером дружини є Р. Колодчин. Дружина дівчат, молодших 12-ти років, під проводом Р. Когут на своєму конті має три виграні, чотири реміси і три програні змагання, а в табелі дивізії займає четверте місце. Тренером цієї дружини є В. Ощудляк. Дружина 14-річних хлопців під проводом Х. Перел виграла сім змагань, одне ремісувала, а три програла, у висліді яких зайняла друге місце. Тренер дружини В. Гнатюк.

Дружина хлопців у віці 16-ти років і молодших, під проводом провідниці Крижанівської відбула 13 ігор, з яких п'five виграла, вісім програла, а в своїй групі зайняла четверте місце. Тренером цієї дружини є В. Пірмен.

Дуже позитивним явищем є те, що майже усі дружини Товариства виступають виключно в українських складах, як також вклад праці матерів у розвиток дружин копаного м'яча УАСТ „Черник". Це гідний приклад до наслідування в усіх інших українських спортових осередках в ЗСА і Канаді (Примітка редакції „СВ").

В. Кізима

Богдан Лялька, Міша Лашев й Олександер Вайман.

БОГДАН ЛЯЛЬКА — ТРЕНЕР КЛЮБУ „ФЛЕШ" РОЧЕСТЕР

Згідно з повідомленнями часописів „Сандей Демократ Енд Кронікл" і „Таймс Юньйон" Рочестер, Богдан Лялька, колишній визначний змагун УАСТ Рочестер, СТ „Україна" Торонто і УСВТ „Чорноморська Січ" Нюарк, перейняв обов'язки тренера професійної дружини „Флеш" Рочестер. „Таймс-Сан" у числі з п'ятниці, 5 червня цього року помістив майже на цілій сторінці фотосвітлини складу дружини „Флеш", а поруч репортаж Крейґа Штольца, в якому, між іншим, згадано про те, що Лялька народжений в Україні, та що в складі його дружини виступає два новоприбулі з України змагуни — Міша Лашев і Олександер Вайман, обидва колишні футболісти клюбу „Карпати" Львів.

Свій репортаж Штольц започаткував багатомовним „Ді Юкрейніян конекшин". Дружина „Флеш" виступає в Американській Професійній Лізі, в якій у минулому виступали „Тризуб" Філядельфія і „Ч. Січ" Нюарк. У цій же лізі виступає клюб „Н. Й. „Іґелс" з Олбані, тренером якого є недавноприбулий теж зі Львова тренер „Карпат" Михайло Рибак

(от)

УСПІХИ УКРАЇНСЬКИХ СПОРТОВЦІВ — МИРОН ШЕНКІРИК — „ОЛ АМЕРИКЕН"

Згідно з повідомленням газети „Де Сан" з Сан Бернардіно, Калифорнія, Мирон Шенкірик, студент хемії університету Калифорнія-Риверсайд, був вибраний „Ол Америкен" в тенісі, в якому він у подвійних іграх разом зі своїм партнером Давидом Шугом дійшли в офіційному чемпіонаті II-ої дивізії в „Нешенал Колідж Атлетік Асосіейшин" до чвертьфіналу.

Приємно, що свої перші кроки в цьому спорті Мирон започаткував у тенісовому товаристві Союзівки, який від років успішно провадять відомі тенісисти: Зенон Снилик (УСВТ „Ч. Січ") і Юрій Савчак (УСО „Тризуб"). Дальшу свою тенісову кар'єру Мирон продовжував у середній школі Сан Джорґано, де він добився значних успіхів. Мирон і його партнер Шуг були єдиними тенісистами, що у вже згаданому чемпіонаті НКАА, який проходив в Литтл Рак, Арkенсас, репрезентували університет Калифорнія-Риверсайд. Під сучасну пору Мирон на третьому році навчання.

АНАТОЛІЙ ОХРИМЕНКО — ТРЕНЕР ЗБІРНОЇ НЮ ДЖЕРЗІ

Анатолій Охрименко, тренер I-ї дружини УСВТ „Ч. Січ" і дружини Кін коледжу, був назначений тренером збірної копаного м'яча стейту Ню Джерзі. Під проводом цього визначного тренера, довголітного змагуна „Ч. Січі", минулого року дружина Кін коледжу вперше в своїй історії здобула чемпіонат своєї групи і району. В цьому році під його проводом перша дружина „Ч. Січі" осягнула добрі успіхи в турнірі 36-ти клюбів у закритій залі і чемпіонаті „Мейджор Дивізії", в якій остаточно зайняла спільне з СК „Віслою" третє місце у кінцевому показнику табелі ігор.